

Hand-out #5.1 Geven in het verborgene

Tekstgedeelte: Mattheüs 6:1-4

1 Wees op uw hoede dat u uw liefdegave niet geeft in tegenwoordigheid van de mensen om door hen gezien te worden; anders hebt u geen loon bij uw Vader, Die in de hemelen is.
2 Wanneer u dan een liefdegave geeft, laat het niet voor u uitbazuinen, zoals de huichelaars in de synagogen en op de straten doen, opdat zij door de mensen geëerd zouden worden. 3
3 Voorwaar, Ik zeg u: Zij hebben hun loon al.
Maar als u een liefdegave geeft, laat dan uw linker *hand* niet weten wat uw rechter *hand* doet,
4 zodat uw liefdegave in het verborgene zal zijn; en uw Vader, Die in het verborgene ziet, zal het u in het openbaar vergelden.

Inleiding

In les #5.0 onderzochten we de basiselementen van de levensles uit hoofdstuk 6:1-18. De focus lag daar dingen als geestelijk leiderschap en hypocrisie, de valse zekerheid van een identiteit op de waardering van mensen en leven vanuit de verborgen omgang met de Vader. In de lessen #5.1, #5.2 en #5.3 richten de lens op de daar door Jezus genoemde geestelijke oefeningen van geven, bidden en vasten.

De inhoud van de levensles

**dat u uw liefdegave niet geeft in tegenwoordigheid van de mensen om door hen gezien te worden (vers 1)*

Het woord *eleemosune* werd vroeger vertaald met aalmoes, maar kreeg langzaamaan een negatiever klank. De hedendaagse vertaling 'liefdegave' klinkt veel positiever en dat was ook de oorspronkelijke bedoeling van het woord. Het betreft hier een gave in de collecte van de synagoge. Samen met de bidden en vasten gold geven als een daad van gerechtigheid. Gerechtigheid dan opgevat als: het goede doen, in de richting van God en de naaste. De praktijk toen was, dat met name de geestelijke leiders hun geefgedrag letterlijk lieten uitbazuinen. We weten niet precies welke praktijk erachter zit, maar volgens sommige uitleggers was het gebruik dat als er een grote gift werd gegeven er op de bazuin werd geblazen om ander te motiveren ditzelfde te doen. Niet zo vreemd dat mensen dan op het idee kwamen een grote gift te geven om daarmee positief in beeld te komen.

**Maar als u een liefdegave geeft, laat dan uw linkerhand niet weten wat uw rechterhand doet*

Deze uitdrukking is een Nederlands spreekwoord geworden (veel spreekwoorden komen uit de Bijbel). De betekenis van deze beeldende manier van spreken is wel duidelijk: vestig geen aandacht op jezelf en geef zo dat je het jezelf eigenlijk nauwelijks bewust bent. Uiteraard kan dat een situatie worden van 'denk niet aan de roze olifant' (waardoor je alleen maar aan de roze olifant kunt denken), maar waar dit aan raakt is: als geven zozeer een kwestie van ingeoeffend liefdebetoon vanuit het hart is geworden gaat het als vanzelf. Er is niet veel reflectie meer nodig, het is deel van jezelf geworden. De neiging om er ook zelf al te veel aan

te denken gaat dan naar de achtergrond. In elk geval heb je er geen behoefte aan er een show van te maken.

**zodat uw liefdegave in het verborgene zal zijn (vers 4)*

Zie hiervoor hand-out #5.0, waarin de betekenis van de verborgenheid wordt uitgewerkt.

De (mogelijke) betekenis voor vandaag

Het liefdadigheidsdilemma

In Amerika is het al veel langer deel van de cultuur, maar ook hier beweegt het steeds meer die kant op: allerlei initiatieven en instellingen die worden betaald vanuit donaties. Wat daar automatische in meekomt is, dat de namen van met name grote donors ergens op een muur komen te staan. Vaak is dat geen probleem, maar soms voel je dat het gaat wringen: gaat het hier nog om het goede doel of gaat het om de gever? Allebei dus en daarmee kom je in het spanningsveld terecht dat Jezus in deze levensles schetst.

Ook in het klein kennen we dit spanningsveld: als we iets geven willen er toch graag erkenning voor, dat is menselijk. Maar op het moment dat we erkenning van mensen gaan zoeken komt er dus een ander motief bij en daar moeten we voor waken.

Hier is uiteraard geen sluitende regel van te maken

Geven voor en met God onze Vader

Jezus moedigt ons aan te leren geven vanuit de persoonlijke omgang met God. Geven vanuit de relatie met Hem dus. Geven vanuit de ervaring en het besef van alles wat onze Vader ons geeft. Geven allereerst uit liefde voor Hem en zo ook uit liefde voor de naaste.

Je kunt je voorstellen wat er gebeurt als je geven begint in de verborgen omgang met de Vader: je maakt daar eerlijke afwegingen over wat je kunt missen, over wat je met je gift bedoelt, over wat de ander echt nodig heeft, over de vraag of je onbezorgd kunt geven omdat de Vader voor je zorgt, over de beloning van je Vader in het openbaar. Geven wordt zo een oefening in het Koninkrijk dat een rijk overvloed is!

Verdiepende vragen

1. Herken je iets van het 'liefdadigheidsdilemma'?
2. Wil je je geefgedrag en het jaarbedrag van je giften nog eens bezien in het licht van de verborgen omgang met God? Geef je genoeg, geef je vanuit de juiste motieven, geef je onbezorgd, geef je in het Koninkrijk en van de overvloed die daar te vinden is?
3. Wat weet en ervaar jij van de overvloed die te vinden is in de verborgenheid? Kan die overvloed echt een basis zijn voor je leven en dus ook voor je geven?

Oefening: Elke collecte een oefening

Maak van het collectemoment zondag (of van welk collectemoment je ook maar tegenkomt) een moment met je hemelse Vader. Wat wil de Vader je zeggen op dit moment en hoe bepaalt dat hoe en wat je geeft?

Geven in het verborgene

Mattheüs 6:2 en 3 Maar als u een liefdegave geeft, laat dan uw linker hand niet weten wat uw rechter hand doet, zodat uw liefdegave in het verborgene zal zijn; en uw Vader, Die in het verborgene ziet, zal het u in het openbaar vergelden.

In de afgelopen weken werd ons allemaal gevraagd te bepalen hoeveel we financieel kunnen en willen bijdragen aan het de opbouw van onze gemeente. Misschien hebt u het antwoord al gegeven, misschien bent u nog aan het denken. Zoals u ook breder denkt over wat u geeft aan goede doelen of mensen in nood. In deze meditatie zet ik al onze overwegingen in het licht van Jezus' levensles over 'geven in het verborgene'. Hopelijk helpen deze gedachten om niet alleen te geven met onze handen of ons hoofd, maar vooral ook met ons hart.

Geven als geestelijke oefening

Geven is volgens Jezus een belangrijke geestelijke oefening. Dat waren de schriftgeleerden en Farizeeën met hem eens, want in de joodse traditie van toen was geven naast bidden en vasten één van de drie belangrijkste werken van gerechtigheid. Werken dus waarmee de kern van Gods wil gedaan kon worden en daarom ook werken waar een geestelijke beloning op te verwachten viel. Jezus erkent dat deze drie geestelijke oefeningen tot de drie belangrijkste behoren, maar laat zien dat ze in de toenmalige praktijk vaak hun geestelijke karakter dreigden te verliezen. Wat Hij vaak zag gebeuren was, dat vasten, bidden en geven vooral gingen draaien om het vergroten van de eigen vrome reputatie en niet om het liefhebben van God en de naaste. Sommige geestelijk leiders lieten daadwerkelijk op de bazuin blazen als ze een grote gift gaven, maar in de ogen van Jezus is dat een vorm van hypocrisie. Ze doen het dan om door de mensen gezien te worden. Jezus wil van geven weer een echt geestelijke oefening maken.

Geven begint in het verborgene

Geven begint volgens Jezus in het verborgene. Dat betekent om te beginnen: buiten het zicht van mensen. Jezus illustreert dat met de woorden 'laat dan uw linkerhand niet weten wat uw rechterhand doet'. Laat zelfs je linkerhand geen getuige zijn van het bedrag dat je rechterhand invult op het toezeggingsformulier of het geld dat je in de collectezak doet. Het is een spreekwoordelijke manier van zeggen geworden die aangeeft: laat echt niemand weten wat je geeft of bijdraagt. Geef nooit om mensen te behagen of om door hen bewonderd te worden. Als je dat doet zal bewondering ook je enige beloning zijn. Geven begint in het verborgene en dan vooral in de verborgen omgang met God. Voor God kunnen we ons natuurlijk niet verbergen, want Hij weet alles voor ons. De verborgen omgang met God betekent dan ook dat we – in dit geval in ons geven – bewust de omgang met God zoeken.

Wat we in het verborgene vinden

De verborgenheid zoeken is een stap in bewustwording. Voor het aangezicht van God en in de gemeenschap met Hem ga je weer beseffen wat je maar al gemakkelijk vergeet: hoe goed en vrijgevig onze God is en hoeveel overvloed er te vinden is in zijn Koninkrijk. In het

gedeelte hierna vinden we Jezus' prachtige lessen over onbezorgdheid in het Koninkrijk. Dat we ons geen zorgen hoeven te maken over morgen als het gaat om eten, drinken en kleding? Waarom niet? Omdat onze hemelse Vader ons nog béter voor ons wil zorgen dan voor de vogels en de bloemen. Die zorgzame God ontmoeten we in de verborgenheid en de omgang met Hem voedt ons in het vertrouwen we uit zijn hand mogen leven. In de verborgenheid ontmoeten we God in zijn vrijgevigheid. Zou dat ons ook niet vrijgevig maken?

Je geefpatroon in het verborgen vaststellen

En dan wordt het dus heel concreet. Mag de hemelse Vader meekijken als je het bedrag van je kerkelijke bijdrage invult? Is het percentage van je inkomen dat je weg wilt geven (betekent het principe van de tienden daarin nog iets voor je) de uitkomst van overleg met de hemel? Is geven voor je zoiets als zaaien op de akker van het Koninkrijk (2 Korinthe 9:6-8)? Met andere woorden: zie je het zitten om met de Vader te gaan overleggen over wat je zult gaan geven (en dus welke prioriteiten je geeft in je financiële huishouding)? Dat is waar Jezus ons toe aanmoedigt, dat geven eigenlijk altijd begint met gebed. Dat we onze materiële zaken geestelijk afwegen, in de verborgen omgang met God. Uiteraard kun je het daar ook met anderen over hebben, maar vergeet het overleg met de Vader niet!

Verborgene investering, openbaar rendement

Dan tenslotte nog dit. Het is best een beetje bijzonder dat Jezus het in vers 1 over 'loon' heeft. In de verzen hierboven gebruikt Hij een vergelijkbaar woord: vergelden, uitbetalen. We weten dat in de joodse traditie van toen vasten, bidden en geven als 'verdienstelijke' werken van gerechtigheid werden gezien. Maar Jezus blijft daar nu juist helemaal weg, bij die verdienstelijkheid. Waarom gebruikt Hij dan toch dat woord loon? De reden is denk ik dat Jezus graag woorden uit de financiële wereld gebruikt om iets duidelijk te maken over de economie van het Koninkrijk van God. Wat Hij ons hier leert is dit: geven is als een verborgen investering in het Koninkrijk. Het onttrekt zich aan het zicht van mensen. Maar investeringen in het Koninkrijk dragen altijd vrucht. En die vruchten worden zichtbaar, bijvoorbeeld in wat anderen door jouw investeringen kunnen doen in het Koninkrijk. En als je dát ziet, zal dat voelen als een beloning op je gave. Geen beloning voor jezelf, maar voor de zaak van het Koninkrijk.

Geven in het verborgene is een groot geheim van het Koninkrijk van God. Laten we deze les ter harte nemen en concreet maken in wat we geven voor de kerk en voor de dienst van de barmhartigheid. En laten we ons verheugen in wat onze Vader er in het openbaar mee zichtbaar zal maken.